

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

De uppdaterade grunderna för förskoleundervisningens läroplan – Kapitel 1–4 och 6–7

Obs. Kapitel 5 har uppdaterats i sin helhet
och ingår därför inte i denna presentation.

Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014 – uppdateringar 2025

Kapitel 1 Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

Kapitel 2 Förskoleundervisningens uppdrag och allmänna mål

Kapitel 3 *Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen*

Kapitel 4 Principer för förskoleundervisningen

Kapitel 5 *Stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning*

Kapitel 6 Elevvård

Kapitel 7 Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip

Kapitel 1

Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

1.1 Grunderna för förskoleundervisningens läroplan

- Grunderna för förskoleundervisningens läroplan innehåller hänvisningar till lagstiftningen. Syftet med hänvisningarna är att förtydliga sambandet mellan läroplansgrunderna och lagstiftningen. Avvikande från lagarna som reglerar förskoleundervisningen används i grunderna för förskoleundervisningens läroplan benämningen barn i stället för elev, ~~stöd för växande och lärande~~ *stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning* i stället för stöd för lärande och skolgång och elevvård i stället för termen elevhälsa som används i lagen om elev- och studerandevård. *I det svenskspråkiga styrdokumentet används förskoleundervisning och förskola synonymt i betydelsen förskoleundervisning.*

1.2 Den lokala läroplanen och utvecklandet av den

- ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ **Utbildningsanordnaren** ansvarar för att utarbeta en lokal läroplan för förskoleundervisningen och för att utveckla den. I den lokala läroplanen bestäms utifrån de nationella grunderna för förskoleundervisningen om det fostrande arbetet, undervisningen, elevvården, samarbetet med vårdnadshavarna samt om den övriga verksamheten och dess genomförande. Läroplanen ska utarbetas så att den beskriver, styr och stödjer anordnandet av förskoleundervisningen vid alla förskoleenheter **eller verksamhetsställen för förskoleundervisning**. Vid uppgörandet av den lokala läroplanen ska ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ **utbildningsanordnaren** beakta de lokala särdragen och barnens behov samt resultat från utvärderingar och utvecklingsarbete som gäller förskoleundervisningen.

Läroplanen ska också utarbetas med hänsyn till övriga lokala planer, såsom

- eventuell plan för hållbar utveckling eller kulturfostran samt övriga planer och beslut som ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ **utbildningsanordnaren** gjort angående utbildning, barn och familjer.

1.2 Den lokala läroplanen och utvecklandet av den

- ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ *Utbildningsanordnaren* ska godkänna läroplanen separat för förskoleundervisning på svenska, finska och samiska och vid behov för förskoleundervisning på något annat språk. Den lokala läroplanen kan utarbetas gemensamt för alla förskoleenheter *eller verksamhetsställen för förskoleundervisning* eller så att planen innehåller gemensamma delar och enhetsspecifika *separata* delar *för varje enhet eller verksamhetsställe* på det sätt som ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ *utbildningsanordnaren* beslutar. Flera *utbildningsanordnare av förskoleundervisning* kan också komma överens om att utarbeta, utvärdera och utveckla läroplanen tillsammans. ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ *Utbildningsanordnaren* ska dessutom ~~utgående från läroplanen sammanställa en årlig plan~~ *läsårsvis sammanställa en på läroplanen baserad plan (senare läsårsplan)* och på förhand underrätta vårdnadshavarna om centrala frågor som bestäms i den. I *läsårsplanen* preciseras hur den lokala läroplanen förverkligas vid varje förskoleenhet *eller verksamhetsställe för förskoleundervisning* under det aktuella *läsåret*.

1.2 Den lokala läroplanen och utvecklandet av den

- Anordnaren av förskoleundervisning *Utbildningsanordnaren* ska se till att förskolepersonalen *förskoleundervisningens personal* och vårdnadshavarna har möjlighet att delta i utarbetandet och utvecklandet av läroplanen. Också barnens synpunkter ska beaktas och användas i utvecklingsarbetet. Särskild vikt läggs vid att skapa metoder för samarbete *som är digitalt och fysiskt tillgängliga* så att både barnen och vårdnadshavarna kan delta och påverka på ett meningsfullt sätt.
- Enligt lagen om grundläggande utbildning har ett barn som deltar i förskoleundervisning rätt att varje dag i förskolan få undervisning enligt läroplanen samt sådan handledning och sådant stöd som förutsätts för en gynnsam utveckling och inläring *stöd för sitt lärande och deltagande i förskoleundervisning enligt sina behov*. För att trygga denna rätt ska alla som arbetar med barnet i förskolan följa den läroplan som anordnaren av förskoleundervisning *utbildningsanordnaren* fastställt och andra normer som reglerar arbetet. Också de *den individuella plan för genomförande av barnspecifikt stöd* planer som anknyter till stöd för barnets växande och lärande *stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisningen* ska utarbetas utgående från den gemensamma läroplanen *i enlighet med kapitel 5*.

1.2 Den lokala läroplanen och utvecklandet av den

- ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ **Utbildningsanordnaren** har som uppdrag att utvärdera sin förskoleundervisning och dess effekt och delta i extern utvärdering av sin verksamhet. Syftet med utvärderingen är att utveckla kvaliteten på förskoleundervisningen och förbättra förutsättningarna för barnens lärande. Uppföljning och utvärdering av den lokala läroplanen och den årliga **läsårsplanen** som preciserar läroplanen är en del av utvärderingsuppdraget och utvecklingsarbetet. Utöver den information som ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ **utbildningsanordnaren** och förskoleenheterna **eller verksamhetsställena för förskoleundervisning** ~~ger tar fram~~ kan även resultaten av nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt användas vid utvärderingen av förskoleundervisningen. En konstruktiv och öppen självvärdering främjas av samarbete med andra aktörer.
- Ändringar i läroplansgrunderna förutsätter att motsvarande ändringar görs i den lokala läroplanen och omsätts i praktiken. ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ **Utbildningsanordnaren** kan också granska sin läroplan och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet utifrån lokala behov och genom att utnyttja resultaten från utvecklingsarbetet.

1.3 Centrala beslut i den lokala läroplanen

- Den lokala läroplanen och ~~den årliga~~ *läsårsplanen* som preciserar läroplanen utarbetas på det sätt som ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ *utbildningsanordnaren* bestämmer i enlighet med de mål och principer som beskrivs i detta kapitel. Utbildningsanordnaren kan besluta om delegering av beslut gällande läroplanens innehåll till förskoleenheterna *eller verksamhetsställena för förskoleundervisning* och ge dem anvisningar om detta.

Vid beredningen av den lokala läroplanen ska ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ *utbildningsanordnaren* fastställa och i läroplanen beskriva

- om den lokala läroplanen utarbetas gemensamt för alla förskoleenheter *eller verksamhetsställen för förskoleundervisning*, helt eller delvis separat för varje enhet *eller verksamhetsställe*, regionalt, eller om man väljer en annan lösning
- hur *förskoleundervisningens* personal ~~i förskolan~~, barnen och vårdnadshavarna deltar i uppgörandet, uppföljningen och utvecklingen av läroplanen
- hur vårdnadshavarna och intressentgrupperna informeras om läroplanen och ~~den årliga~~ *läsårsplanen* som preciserar läroplanen

Kapitel 2

Förskoleundervisningens uppdrag och allmänna mål

2 Förskoleundervisningens uppdrag och allmänna mål

- Småbarnspedagogiken inklusive förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling, ~~och~~ lärande *och välbefinnande* bilda en ~~logiskt framskridande helhet~~ *konsekvent och kontinuerlig helhet* som lägger grunden för ett livslångt lärande. Förskoleundervisningens centrala uppdrag är att främja barnets förutsättningar att växa, utvecklas och lära sig. Undervisningen *Verksamheten* ska utgå från barnet *planeras utgående från barnets perspektiv*. Undervisningens uppdrag är *Verksamheten har som uppgift* att stärka barnets positiva självbild och uppfattning om sig själv som lärande individ. Förskoleundervisningen ska utvecklas *och ordnas* enligt principen om inkludering. *Till dessa principer hör alla barns lika rättigheter, jämlikhet, likabehandling, icke-diskriminering, värdesättning av mångfald samt social delaktighet och gemenskap. Inkludering är ett omfattande begrepp och gäller alla barn. Inkludering ska ses som en princip, en värdering och ett sätt att tänka som berör anordnandet av förskoleundervisningen som helhet.* Förskoleundervisningen har stor betydelse när det gäller att på ett tidigt stadium upptäcka behov av stöd för växande och lärande, att ge stöd och samtidigt förebygga svårigheter. *Barnet har rätt till stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning (kapitel 5).*

2.1 Förpliktelser som styr förskoleundervisningen

- Förpliktelserna som styr förskoleundervisningen grundar sig på Finlands grundlag, lagen och förordningen om grundläggande utbildning och statsrådets förordning som utfärdats med stöd av den, *lagen om elev- och studerandevårds*~~lagen~~ samt på grunderna för förskoleundervisningens läroplan. *På förskoleundervisning som ordnas på daghem eller i familjedaghem tillämpas dessutom vad som föreskrivs i lagen om småbarnspedagogik och i statsrådets förordning med stöd av den. Om barnet utöver förskoleundervisningen deltar i småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen, styr lagen om småbarnspedagogik anordnandet av småbarnspedagogiken.*
- Vid planering och anordnande av samt beslutsfattande om förskoleundervisning ska barnets bästa i första hand beaktas. Då undervisningen ordnas ska också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa beaktas. Sådana är bland annat ~~lagen om likabehandling~~ *diskrimineringslagen*, jämställdhetslagen, Europakonventionen om mänskliga rättigheter, FN:s konvention om barnets rättigheter, *FN:s konvention om handikappades rättigheter, FN:s deklaration om urfolkens rättigheter och FN:s globala mål för hållbar utveckling. Förskoleundervisningen regleras också av förvaltningslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.*

2.1 Förpliktelser som styr förskoleundervisningen

- Förskoleundervisningen kan ordnas i daghem och i skolor. *Ett barn som deltar i förskoleundervisning har rätt att delta i småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen. I enlighet med ett beslut av utbildningsanordnaren kan ett barn delta i förskoleundervisning året innan den grundläggande utbildningen inleds, om det på basis av psykologiska och vid behov medicinska utredningar har fattats ett beslut om att inleda den grundläggande utbildningen ett år tidigare än vad som föreskrivs. I kapitel 5.5 föreskrivs om inledande av den grundläggande utbildningen senare samt om annan avvikande ordnande av förskoleundervisning.*
- Om detta bestäms närmare i avsnittet ~~Specifika~~ *Preciseringar gällande frågor angående språk och kultur.*
- Målet för förskoleundervisningen är enligt lagen att som en del av småbarnspedagogiken förbättra barnens ~~inlärningsförutsättningar~~ *förutsättningar för lärande.*

2.1 Förpliktelser som styr förskoleundervisningen

- Förskoleundervisningen omfattar i allmänhet ett läsår och ska ges under minst 700 timmar. För *ett* barn som ~~omfattas av~~ *fått ett beslut om* förlängd läroplikt (*i kraft till och med den 31 juli 2026*) beskrivs alternativen *för hur förskoleundervisningen kan genomföras* i ~~avsnittet Särskilt stöd~~ *kapitel 5.5.1 a*. För ett barn som *fått ett beslut om tidigarelagd läroplikt (träder i kraft den 1 augusti 2026)* beskrivs alternativen *för hur förskoleundervisningen kan genomföras i kapitel 5.5.1 b*. När förskoleundervisningen ska ordnas *ska man beakta* så att barn som deltar i förskoleundervisning *även* har ~~möjlighet att använda andra tjänster inom småbarnspedagogiken~~ *rätt att delta i småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen*.
- *Förskoleundervisningen och småbarnspedagogiken som kompletterar förskoleundervisningen ska ordnas och utvecklas i enlighet med inkluderande principer. Då barnet inom ramen för småbarnspedagogiken som kompletterar förskoleundervisningen behöver stöd för sin utveckling, sitt lärande och sitt välbefinnande iakttas för småbarnspedagogikens del lagen om småbarnspedagogik och grunderna för planen för småbarnspedagogik.*
- Förskoleundervisningen ska genomföras enligt en lokal läroplan som utarbetats utgående från grunderna för förskoleundervisningens läroplan. *Hela personalen inom förskoleundervisningen ansvarar för att förskoleundervisningen genomförs systematiskt.* Förskoleundervisningen ska ~~på ett positivt sätt~~ ta hänsyn till barnens ~~olika~~ språkliga, kulturella och religiösa *åskådningsmässiga* bakgrund ~~eller åskådning~~. Barnens åsikter ska beaktas och utvecklingen av deras identitet stödjas.

2.1 Förpliktelser som styr förskoleundervisningen

- Barn som deltar i förskoleundervisning har rätt till en trygg och säker studiemiljö *lärmiljö*.
- ~~Trygghets- och säkerhetsfrågor~~ *Frågor i anknytning till trygghet och säkerhet* beskrivs närmare i samband med ~~Verksamhetskultur som stödjer växande och lärande och Elevvård~~ *kapitel 3 och 6*.
- Kommunen eller en anordnare som beviljats tillstånd att ordna förskoleundervisning kan köpa ~~förskoletjänsterna~~ *tjänster som gäller förskoleundervisning* av en offentlig eller privat serviceproducent.

2.2 Förskoleundervisningens uppdrag under lärstigen

- Det är viktigt att småbarnspedagogik~~en~~, förskoleundervisningen som ingår i den, och den grundläggande utbildningen bildar en *konsekvent och kontinuerlig* helhet som framskrider på ett logiskt sätt med tanke på barnens ~~växande och~~ *utveckling*, lärande *och välbefinnande*. Utgångspunkten för en högklassig helhet är att lärarna och den övriga personalen känner till de olika etapperna under lärstigen samt de centrala mål, särdrag och metoder som anknyter till dem. För att *stödja* barnens ~~växande och~~ *utveckling*, lärande *och välbefinnande* ska ~~fortlöp~~ smidigt, ska övergångarna planeras och utvärderas ~~gemensamt i samarbete~~ på det sätt som beskrivs i avsnittet ~~Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna~~ *kapitel 3.3*. Undervisningspersonalen och den övriga personalen ska samarbeta med vårdnadshavarna under alla etapper av barnens lärstig. Målet är att varje barns lärstig fortlöper smidigt från småbarnspedagogik~~en~~ till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen utgående från barnets behov. För att målet ska nås är det viktigt med en systematisk ledning av personalens samarbete och kompetens både på ~~förskoleenheterna~~ *verksamhetsställena för förskoleundervisning* och på anordnarnivå.
- ~~Stödet för växande och lärande~~ *Stödet för lärande och deltagande i förskoleundervisning* samt elevvården ordnas vid behov genom sektorsövergripande samarbete.

2.2 Förskoleundervisningens uppdrag under lärtiden

- Förskoleundervisningen är *en* målinriktad verksamhet. Målen för undervisningen fastställs enligt grunderna för läroplanen och den lokala läroplan som utarbetats utgående från läroplansgrunderna. Läroplanen ska inte fastställa gemensamma mål för barnens lärande. Individuella mål främjar barnens ~~växande och~~ lärande, och därför ska läraren diskutera varje barns individuella behov, önskemål och ~~mål för lärandet~~ *lärande* med barnet och barnets vårdnadshavare. ~~Förskolepersonalen~~ *Personalen inom förskoleundervisningen beaktar dessa behov och önskemål när* ~~ska planera~~ undervisningen *planeras* och ~~utveckla lärmiljöerna~~ *utvecklas* utgående från dessa behov och önskemål. För att göra lärandet ännu mer målinriktat, kan läraren för varje barn utarbeta en plan för barnets lärande tillsammans med barnet och vårdnadshavaren. ~~En plan för barnets lärande ska alltid utarbetas ifall barnet får intensifierat stöd. För barn som omfattas av särskilt stöd ska en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) utarbetas.~~

2.2 Förskoleundervisningens uppdrag under lärstigen

- I förskoleundervisningen ska varje barns fysiska, psykiska och sociala utveckling samt utvecklingen av kunskaper och färdigheter följas upp och stödjas. Målet är att samtidigt förebygga eventuella svårigheter. Barnets jaguppfattning ska stärkas med hjälp av uppskattande kommunikation, mångsidiga inlärningsupplevelser *upplevelser av lärande* och uppmuntrande respons. Under förskoletiden ska barnen få bekanta sig med den närmaste omgivningen, dess natur och den mångfald av människor som bor där. Lek och fantasi har stor betydelse när barnen lär sig nya kunskaper och färdigheter. Förskoleundervisningen ska erbjuda barnen tillfällen att kommunicera, uttrycka sig på olika sätt och få nya upplevelser. Tillsammans ska man i olika lärmiljöer bekanta sig med saker som intresserar barnen *barnens intressen*. Det ger barnen möjligheter att få vänner, att känna glädje över sitt lärande och att bli intresserade av nya saker *upptäcka nya intresseområden*.
- När vårdnadshavaren anmält sitt barn till förskolan, är utgångspunkten att *barnet har börjat i förskoleundervisningen deltar barnet* deltar i all verksamhet, *förutsatt att det inte är frågan om avvikande ordnande av förskoleundervisning på grund av barnets hälsotillstånd (se kapitel 5)*. Utbildningsanordnaren beslutar och informerar vårdnadshavaren om förfaringssätt gällande anhållan om befrielse på grund av barnets sjukdom eller annan orsak. Vårdnadshavaren, läraren och den personal som medverkar i anordnandet av förskoleundervisningen bär gemensamt ansvar för att förskolebarnen regelbundet deltar i förskoleundervisningen.

2.3 Värdegrunden

- *Värdegrunden i grunderna för förskoleundervisningens läroplan baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om grundläggande utbildning och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar principen om inkludering och att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.*
- ~~Det är viktigt att respektera att barn är olika, att de beter sig och lär sig på olika sätt.~~ *Mångfalden hos barn samt barnens olika sätt att agera och lära sig ska värdesättas.*
- Barnen ska ges möjlighet *har rätt* att uttrycka sig och sina tankar, hantera känslor och konflikter samt pröva och lära sig nya saker.

2.3 Värdegrunden

- Samarbete mellan ~~förskolepersonalen~~ *förskoleundervisningens personal* och vårdnadshavarna bidrar till att trygga barnens välbefinnande. ~~Förskolep~~*Personalen* ska bemöta ~~olika~~ *mångfalden av* familjer och hemmens olika åskådningar, religioner, traditioner och syner på uppfostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation och undervisning.
- ~~Undervisningen ska präglas av religiös pluralism samt vara partipolitiskt och konfessionellt obunden.~~ *Undervisningen ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden.* Förskoleundervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

2.4 Synen på lärande

- Grunderna för förskoleundervisningens läroplan har utarbetats utgående från en syn på lärande, enligt vilken barn tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter genom växelverkan med andra barn, lärare, olika grupper och den närmaste omgivningen. Lärande är en helhetsbetonad process som inbegriper handlingar, känslor, sinnesförnimmelser, fysiska upplevelser och tankar. Det väsentliga i lärandet är att barnen själva är aktiva och litar på sina möjligheter som lärande individer. Också barnens vilja och tilltagande förmåga att samarbeta har betydelse för lärandet. I förskoleundervisningen lär sig barnen genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små arbeten *uppgifter*, skapa och uttrycka sina upplevelser *uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet*. Positiva känsloupplevelser, glädje och nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar barnen att utveckla sin kompetens.

2.5 Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen

- Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden en bred kompetens som överskrider gränserna mellan olika vetenskapskunskapsområden.

Förmåga att tänka och lära sig

- Barnens minne och fantasi ska utvecklas med hjälp av till exempel ramsor, musik och drama. Lekar, spel och olika problemlösnings- och forskningsuppgifter ger barnen upplevelser samt möjligheter att känna glädje över att inse och upptäcka nya saker. Mångsidig ~~motion~~ rörelse och perceptionsmotoriska övningar stödjer barnens lärande. Barnen ska uppmuntras att pröva och lära sig också krävande saker, att fråga och ifrågasätta. De ska spurras att glädja sig när de lyckas och att uppmuntra andra och samtidigt att inte ge upp om de misslyckas. ~~Arbetet~~ Verksamheten dokumenteras och man diskuterar och utvärderar tillsammans med barnen hur man lyckats. Samtidigt ska barnen få hjälp med att bli medvetna om sina framsteg och sitt lärande.

2.5 Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen

Kulturell och kommunikativ kompetens

- *Utvecklingen av barnens språkmedvetenhet ska stödjas och barnen ska uppmuntras att uttrycka sig på olika sätt.* → meningen har flyttat från andra styckets slut till första styckets slut

Vardagskompetens

- Särskild vikt ska fästas vid mångsidig och tillräcklig ~~motion~~ *fysisk aktivitet* som en förutsättning för barnens lärande och välbefinnande.

Förmåga att delta och påverka

- I förskoleundervisningen ska man respektera dessa centrala demokratiska principer. Förskoleundervisningen ska stödja barnens ~~småningom framväxande~~ förmåga att delta och påverka.
- Verksamheten i förskolan ska planeras, genomföras och utvärderas i samverkan med barnen, ~~förskolepersonalen~~ *förskoleundervisningens personal* och vårdnadshavarna.

2.6 Frågor som avgörs på lokal nivå

- Värdegrunden, synen på lärande och målen för mångsidig kompetens ska beaktas och fördjupas i de delar av läroplanen som beskriver verksamhetskulturen, genomförandet av undervisningen, ~~stödet för växande och lärande~~ *stödet för lärande och deltagande i förskoleundervisningen* och elevvården i förskoleundervisningen.

Kapitel 3

Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen

3 Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen som ~~stödjer växande och lärande~~

- Verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas i det sociala samspelet inom förskolegemenskapen. *Utbildningsanordnaren och de personer som leder förskoleundervisningen ska skapa förutsättningar för att utveckla och utvärdera verksamhetskulturen på de olika verksamhetsställena för förskoleundervisning.* ~~Utvecklandet av verksamhetskulturen styrs av lagarna om förskoleundervisning och av de värden, den syn på lärande och de mål för förskoleundervisningen som fastställs i grunderna för läroplanen och i de lokala planerna. Verksamhetskulturen formas också av ledningsstrukturer och praxis, av personalens yrkeskompetens och av de lokaler, redskap och material som finns att tillgå. Verksamhetskulturen i förskolan återspeglas i kommunikationen, atmosfären och de pedagogiska metoderna och den inverkar alltid på hur barnen upplever kvaliteten på förskoleundervisningen.~~ *Utgångspunkten för utvecklingen av verksamhetskulturen är en inkluderande förskoleundervisning där varje barn kan agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen.* En bra verksamhetskultur främjar lärandet och välbefinnandet i förskolan *inom förskoleundervisningen.*

3 Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen

Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen är en helhet som omfattar bland annat:

- värderingar, principer och syn på lärande*
 - tolkning av de normer och mål som styr arbetet*
 - lärmiljöer, arbetssätt och pedagogisk praxis, inklusive undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande*
 - olika former av samarbete*
 - kommunikationen och atmosfären*
 - personalens kompetens, professionalism och utvecklingsinriktat arbetssätt*
 - ledningsstrukturer och –praxis*
 - organisering, planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.*
- Ledarskapet påverkar i hög grad verksamhetskulturen och dess utveckling och kvalitet. Utgångspunkten för ledarskapet inom förskoleundervisningen är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen. Det pedagogiska ledarskapet innebär att leda, utvärdera och utveckla förskoleundervisningen på ett målinriktat och systematiskt sätt. Det omfattar alla sådana åtgärder som ger personalen förutsättningar för goda arbetsförhållanden, förutsättningar att utveckla och utnyttja sin yrkeskompetens och sin utbildning och att genomföra pedagogisk verksamhet.*

3.1 Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

- *Verksamhetskulturen har en central betydelse för hur undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, barnens delaktighet, jämlikhet och förskoleundervisningen som helhet förverkligas. Verksamhetskulturen inverkar alltid på hur barnen upplever kvaliteten på förskoleundervisningen. Verksamhetskulturen inbegriper all verksamhet inom förskoleundervisningen, som till exempel ordnandet av stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisningen, utvärderingen av pedagogiken och tryggheten och säkerheten i lärmiljöerna.*
- Utvecklandet av verksamhetskulturen förutsätter pedagogiskt ledarskap och styrning när det gäller förfaringssätt samt att personalen och barnen är delaktiga och förbinder sig till de gemensamma förfaringssätten. ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ *Utbildningsanordnaren* och de personer som leder förskoleundervisningen bär ansvar för utvecklandet. Verksamhetskulturen ska utvecklas bland annat genom att pröva mångsidiga arbetssätt, nya lösningar i lärmiljöerna och *undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande samt* genom att utveckla yrkeskompetensen i samarbetsnätverk. Systematisk självvärdering och kontinuerlig utveckling ska vara en naturlig del av förskolans vardag.
- Det är viktigt att barnens och vårdnadshavarnas erfarenheter och åsikter utnyttjas i utvecklingsarbetet. För att barnens ~~lärande~~ *lärstig* ska fortlöpa smidigt *och för att trygga barnens välbefinnande* är det nödvändigt att samarbeta med den övriga småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen samt sakkunniga inom stöd och elevvård.

3.1 Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Gemensam förskoleundervisning för alla

- Utgångspunkten för utvecklandet av verksamhetskulturen är att förskoleundervisningen är gemensam för alla. ~~men ger varje barn möjlighet att agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen. Verksamheten ska utvecklas i en riktning som stödjer inkludering och kulturell mångfald.~~ *Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen ska utvecklas och ordnas enligt inkluderande principer, och inklusionen anknyter på ett övergripande sätt till genomförandet av den pedagogiska verksamheten. En inkluderande verksamhetskultur främjar barnens delaktighet och lärandet och tillgodoser de olika behoven hos varje barn. Varje barn har rätt att vara en del av gruppen, delta i den gemensamma verksamheten och nå sin fulla potential med hjälp av sina egna styrkor och positiva läroupplevelser tillsammans med de övriga barnen i gruppen.* Alla barn ska erbjudas lämpliga utmaningar i lärandet och få sådant stöd för ~~växande och lärande~~ *sitt lärande och deltagande i förskoleundervisningen* som de behöver *och ta del av sådana undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. I undervisningsarrangemangen ska man beakta digital och fysisk tillgänglighet.* Barnen ska uppleva att man är intresserad av dem, respekterar dem och att deras åsikter och handlingar har betydelse.
- Verksamhetskulturen ska stödja *språklig och kulturell mångfald*, ~~utvecklingen av~~ *öppen kommunikation och* *samt utveckling av* kollaborativa arbetssätt. De språk och kulturer, religioner och åskådningar som finns representerade i barngruppen ska återspeglas i förskoleverksamheten. *I en språkmedveten förskoleundervisning* ~~Verksamhetskulturen ska~~ *man* stödja barns förmåga att kommunicera och fungera i kamratgruppen. De ska handledas att ta hänsyn till andra och att respektera andras integritet. Det skapar förutsättningar för att komma till rätta i ett pluralistiskt samhälle.

3.1 Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Glädje av lärande och insikt

- Verksamhetskulturen i förskolan *inom förskoleundervisningen* ska främja allas lärande. Förskolegemenskapen ska sporra barnen att våga pröva, försöka och misslyckas och att se saker positivt. Man gläds tillsammans över framgångar och insikt. Den kulturella årscykeln i förskolan kryddas *berikas* med olika evenemang, utflykter och fester.

3.2 Lärmiljöer i förskoleundervisningen

- Med lärmiljöer i förskoleundervisningen avses de lokaler, platser, redskap, grupper och förfaringssätt som stödjer barnens ~~växande~~ *utveckling*, lärande och kommunikation.
- Lärmiljöerna ska utvecklas så att de främjar kommunikation och kollaborativt kunskapsskapande. Gemensamt överenskomna regler och tillvägagångssätt skapar en trygg pedagogisk miljö där man respekterar varandra. Mångsidiga lärmiljöer stödjer barnens aktivitet och sunda självkänsla, utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig samt ökar jämlikheten. Barnen ska vara med och utforma lärmiljöerna. Deras idéer och alster ska synas i lärmiljöerna. Det stödjer barnens delaktighet och ger dem en känsla av att lyckas och stärker samspelet med kamratgruppen *i enlighet med inkluderande principer*.

3.3 Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna

Målet med samarbetet är att förskoleundervisningen, annan småbarnspedagogik och den grundläggande utbildningen bildar en logisk kontinuitet som stödjer barnets utveckling och lärande. Samarbetet ska säkerställa kvaliteten på förskoleundervisningen och stärka barnens och vårdnadshavarnas delaktighet. Samarbetet ska vara systematiskt. Samarbetet ska utvecklas och utvärderas tillsammans under ledning av ~~anordnaren av~~ förskoleundervisning *utbildningsanordnaren*.

Samarbete inom förskoleundervisningen

- För att stödja barnens ~~växande och lärande~~ *lärande och deltagande i förskoleundervisning* ska undervisnings- och stödmetoderna vara enhetliga.
- ~~Förskolepersonalen~~ *Personalen inom förskoleundervisningen* ska samarbeta med personalen inom välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster för att stödja barnens välbefinnande, växande och lärande. Stödet för barnens ~~växande och lärande~~ *lärande och deltagande i förskoleundervisning* samt praxis inom förskolans elevvård ska utvärderas och utvecklas genom sektorsövergripande samarbete. Genom samarbete mellan ~~förskolepersonalen~~ *förskoleundervisningens personal* och aktörer i närmiljön främjas att lärmiljöerna är mångsidiga. Samverkan med andra öppnar barnets lärmiljöer mot samhället och världen utanför.

3.3 Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna

Samarbete med vårdnadshavarna

- ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ *Utbildningsanordnaren* ansvarar för att utveckla samarbetet med vårdnadshavarna. Utgångspunkten för samarbetet är att bygga upp förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt mellan parterna. Samarbetet förutsätter initiativförmåga av ~~förskolans~~ *förskoleundervisningens* personal och att de har personlig kommunikation med vårdnadshavarna. Samarbetet ska ta hänsyn till familjernas mångfald, individuella behov och frågor som gäller vårdnad. Olika kommunikationsmedel ska användas i samarbetet och vid behov används en tolk eller språkassistent. Samarbetet med vårdnadshavarna ska också ge möjlighet till diskussion vårdnadshavarna emellan.
- ~~Förskolepersonalen~~ *Personalen inom förskoleundervisningen* ska diskutera med vårdnadshavarna om hur barnens ~~växande~~ *utveckling* och lärande framskrider. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna när ett barn behöver stöd för sitt ~~växande och lärande~~ *lärande och deltagande i förskoleundervisning*. Vårdnadshavarna ska få information om hur transporter och elevvård, och övriga tjänster inom småbarnspedagogiken som barnet utöver förskoleundervisningen har möjlighet till, ordnas under förskoleundervisningen. Respons från vårdnadshavarna och barnen ska tas i beaktande då undervisningen, olika former av stöd och verksamhetskulturen utvecklas.

3.3 Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna

Samarbete vid övergångarna

- Övergången från hemmet eller den tidigare småbarnspedagogiken till förskolan och från förskolan till skolan är viktiga skeden i barnets liv. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att *utvecklas och* lära sig.
- ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ *Utbildningsanordnaren* ska skapa sådana samarbets- och informationsrutiner att barnens övergång från hemmet eller den tidigare småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen sker så smidigt som möjligt och stödjer barnens växande *utveckling*, och lärande *och välbefinnande*. Information som är nödvändig för ~~anordnande av~~ *att ordna undervisningen*, stödet för lärande *och deltagande i förskoleundervisningen* och *samt* elevvården överförs när barnet övergår från ~~ett enhet~~ *verksamhetsställe* till *ett* annat eller från ett utbildningsstadium till följande. Överföringen av information ska följa gällande lagar. Vid övergångarna och i synnerhet vid beslut om att inleda förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen vid en avvikande tidpunkt ska man även utnyttja den sakkunskap som tidigare och framtida lärare har om barnets växande *utveckling* och lärande.

3.4 Frågor som avgörs på lokal nivå

I den lokala läroplanen ska beskrivas

- *strukturer och ansvar för att utveckla verksamhetskulturen på lokal nivå*
- målen för utvecklandet av verksamhetskulturen och utvärderingsmetoderna i ~~förskoleundervisningen~~
- ~~förskolans~~ lärmiljöer *som används i förskoleundervisningen* och metoderna för utvärdering av *att utvärdera* dem
- *strukturer för samarbete*, mål och praxis för ~~samarbete inom förskolan~~ *genomförandet av förskoleundervisningen*, med vårdnadshavarna och vid övergångarna
- metoder för utvärdering av ~~de olika samarbetsformerna~~ *samarbete*.

~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ *Utbildningsanordnaren* ska se till att samtliga förskoleenheter *eller verksamhetsställen för förskoleundervisning* kan precisera målen för sin verksamhetskultur och för utvecklandet av lärmiljöerna samt praxisen i anslutning till samarbete *i läsårsplanen*. ~~Preciseringarna kan skrivas in antingen i den enhetsspecifika läroplanen och/eller i läsårsplanen i enlighet med anordnarens beslut.~~

Kapitel 4

Principer för förskoleundervisningen

4.1 Mångsidiga arbetssätt

- Barnens växande *utveckling* och lärande och utvecklingen av deras mångsidiga kompetens och sociala färdigheter ska stödjas genom användning av mångsidiga arbetssätt.

4.2 Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet

- Utvärderingen utgör en viktig del av förskoleundervisningen. I förskoleundervisningen har utvärderingen två syften: den används som hjälp för att planera och utveckla undervisningen och för att stödja varje barns *utveckling, lärande och* välbefinnande, ~~växande och lärande~~. Utvärderingen är en helhet bestående av observation, dokumentation, evalueringslutsatser och respons, som utöver lärarna även den övriga ~~förskolepersonalen~~ *personalen inom förskoleundervisningen* samt barnet och barnets vårdnadshavare ska delta i.
- ~~Förskoleläraren~~ *Läraren inom förskoleundervisning* ska använda informationen för att ~~om barnet~~ planera barnets individuella mål i samråd med vårdnadshavaren och barnet *i planeringen av förskolegruppens verksamhet*. En plan för barnets lärande i förskoleundervisningen kan användas som hjälp vid planeringen.
- Barnens alster och egna erfarenheter ska utgöra en del av dokumentationen och ~~bedömningen~~ *utvärderingen*. Också vårdnadshavarnas iakttagelser av sitt barns lärande och välbefinnande är viktiga. Läraren ska utgående från uppföljningsinformationen och den utvärdering som baserar sig på den anpassa undervisningen *och* lärmiljöerna ~~och barnens eventuella stöd~~. *Eventuellt stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning inkluderas som en del av utvärderingen.*

4.2 Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet

- Läraren och den övriga personal som handleder barnen ska varje dag ge uppmuntrande respons till barnen om deras styrkor och ~~om områden som de behöver utveckla~~ *lärande*.
- När barnet börjar i första klass är det viktigt att läraren har tillgång till nödvändiga uppgifter om varje barns arbete, ~~växande~~ *utveckling* och lärande i förskolan. Det förutsätter samarbete mellan förskolan, skolpersonalen, vårdnadshavarna och barnen. ~~Vid överföringen av information kan dokument som beskriver barnets framsteg i förskolan och den eventuella planen för lärande eller IP som utarbetats i förskolan utnyttjas.~~ *Utbildningsanordnaren har rätt att trots sekretessbestämmelserna få och lämna sådana uppgifter som är nödvändiga med tanke på barnets undervisning. I kapitel 5 föreskrivs om överföring av information i anknytning till stöd.* ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ *Utbildningsanordnaren* bär ansvar för att utveckla fungerande praxis för övergångarna. Vid överföring av information ska gällande föreskrifter *bestämmelser* iakttas.
- Lärarna ska använda utvärderingsinformation och dokumentation om barnens ~~växande~~ *utveckling* och lärande för pedagogisk planering och för att utveckla förskoleundervisningen.

4.3 Gemensamma mål för undervisningen och lärområden

- Målet för undervisning som genomförs som lärområden är att stödja barnets växande *utveckling* och välbefinnande samt att erbjuda dem en mångsidig grund för sin kompetensutveckling.
- ~~Barnens olika behov av stöd ska beaktas i undervisningen och barnen ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.~~ *Undervisningen och undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande ska planeras och genomföras enligt gruppens behov. Barnen ska ges stöd på ett förebyggande och systematiskt sätt.*

Mina många uttrycksformer

- Barnens inlärningsförutsättningar *förutsättningar för lärande*, sociala färdigheter och positiva självbild stärks när de lär sig att strukturera omvärlden.

4.3 Gemensamma mål för undervisningen och lärområden

~~Språkets rika värld~~ *Språkens rika värld*

- *I förskoleundervisningen stöder läraren varje barn i att utveckla sina färdigheter i undervisningsspråket.* Utöver undervisningsspråket ska man i förskoleundervisningen också uppmärksamma andra språk. Det är viktigt att barn som har ett annat modersmål än undervisningsspråket får mycket stöd så att deras kunskaper i undervisningsspråket utvecklas och att de samtidigt upplever att de språk de talar hemma är viktiga och värdefulla. *I undervisningen ska man beakta att barnen kan tillägna sig flera olika språk samtidigt.*

4.3 Gemensamma mål för undervisningen och lärområden

Jag växer och utvecklas

- Förskoleundervisningens uppdrag är att lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa, välbefinnande och ~~motion~~ *fysisk aktivitet* samt att utveckla barnens hälso- och säkerhetskompetens.
- Barnen ska få mångsidiga erfarenheter av ~~motion~~ *rörelse* och börja förstå sambandet mellan ~~motion~~ *fysisk aktivitet*, välbefinnande och hälsa. Undervisningen ska ge barnen möjligheter att utveckla sina motoriska och sociala färdigheter. Särskild vikt ska fästas vid att utveckla de perceptionsmotoriska färdigheterna som är viktiga med tanke på barnens allmänna ~~inlärningsförutsättningar~~ *förutsättningar för lärande*.
- Målet i förskoleundervisningen är att inspirera barnen att röra på sig på många olika sätt och känna glädje över att röra på sig. Med hjälp av ~~motion~~ *rörelse* och lekar utvecklas barnens förmåga att fungera tillsammans med andra. Samtidigt stärks deras kroppskontroll och förmågan att uppfatta sin kropp och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och kraften. Utöver handledd ~~motion~~ *fysisk aktivitet* ska barnen också varje dag ges möjligheter att frivilligt röra på sig både inomhus och utomhus. I samarbete med vårdnadshavarna ska barnen spöras att ~~motionera~~ *röra på sig* också på fritiden i olika lokaler och i olika förhållanden utomhus.
- Tillsammans med barnen diskuterar man sömn och ~~motion~~ *rörelse* och funderar över hur de inverkar på att man varje dag är pigg och mår bra.

4.4 ~~Specifika~~ *Preciseringar* ~~frågor angående~~ *gällande* språk och kultur

- I förskoleundervisningen ska barn med annat modersmål och flerspråkiga barn få *mångsidigt* stöd för sin språkutveckling och för utvecklingen av sin identitet och självkänsla. ~~Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska/finska ska främjas inom de olika delområdena av språkkunskap utgående från barnens behov och förutsättningar, både genom ledd verksamhet och i förskolans vardag.~~ *Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska eller finska ska främjas med en målinriktad och språkmedveten undervisning och utgående från barnens behov och förutsättningar på alla områden som barnets språkliga kunskaper och färdigheter omfattar. Det egna modersmålet och att lära sig svenska eller finska som andraspråk ligger till grund för barnets funktionella två- och flerspråkighet.* ~~Separat undervisning i svenska/finska som andraspråk och~~ *U*ndervisning i barnens eget/egna modersmål erbjuds i mån av möjlighet. Om kommunen ordnar förberedande undervisning, kan barn med invandrarbakgrund delta i den. Om barnet kan följa förskoleundervisningen, kan det övergå till förskoleundervisning redan innan den förberedande undervisningen har avslutats.

4.5 Frågor som avgörs på lokal nivå

*Specifika **Preciseringar** ~~frågor angående~~ **gällande** språk och kultur*

- ~~Anordnaren av förskoleundervisning~~ **Utbildningsanordnaren** ska ge anvisningar om hur de eventuella enhetsspecifika läroplanerna för förskoleundervisningen ska preciseras, för att de nationella och lokala målen ska kunna nås.

Kapitel 6

Elevvård

6 Elevvård

- I ~~dessa grunder~~ **detta kapitel** används begreppen barn, förskoleundervisning, förskola och förskoleenhet.

6.1 Frågor som avgörs på lokal nivå och utbildningsanordnarens elevvårdsplan

1) *En uppskattning av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster*

- Vid uppskattningen beaktas även till exempel antalet och andelen barn i behov av ~~intensifierat och särskilt~~ stöd **för lärande och deltagande i förskoleundervisning** och barn med invandrarbakgrund.

4) *Samarbetet med barnen och deras familjer samt personalen vid förskolan och andra aktörer som stöder barnens välbefinnande*

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs

- det sektorsövergripande samarbetet inom elevvården i samband med ~~intensifierat och särskilt~~ **stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning** och sjukhusundervisning

5) *Planer för hur barnen ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier samt krisplanen*

- Utbildningsanordnaren bär ansvaret för systematisk utveckling av verksamhetskulturen, gemensam beredning och utarbetande av gemensamma tillvägagångssätt tillsammans med ~~förskolorna~~ **förskoleenheterna** i syfte att säkra tryggheten.

Kapitel 7

Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip

7.1 Frågor som avgörs på lokal nivå

- Statsrådet kan bevilja en registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna förskoleundervisning. I tillståndet kan ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ utbildningsanordnaren beviljas en särskild utbildningsuppgift som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.
- Förskoleundervisningen ska följa föreliggande läroplansgrunder för förskoleundervisningens läroplan utan att binda barnen vid något värde- eller fostringsfilosofiskt system som ligger bakom en speciell världsåskådning eller pedagogisk princip.
- Den lokala läroplanen för förskoleundervisningen kan vara gemensam för anordnarens samtliga förskoleenheter, specifik för varje enhet *eller verksamhetsställe*, eller en kombination av dessa i enlighet med anordnarens beslut.
- Utöver det som tidigare fastställs i läroplansgrunderna ska ~~anordnaren av förskoleundervisning~~ utbildningsanordnaren i sin läroplan fastställa och beskriva